

mandibular canal during early growth. *Surg Radiol Anat.* 2017 Feb;39(2):185-194. doi: 10.1007/s00276-016-1694-x. Epub 2016 May 13. PMID: 27177907.

4. Ercikti N, Apaydin N, Kirici Y. Location of the infraorbital foramen with reference to soft tissue landmarks. *Surg Radiol Anat.* 2017 Jan;39(1):11-15. doi: 10.1007/s00276-016-1683-0. Epub 2016 May 4. PMID: 27146295.

5. Smit S, Hutchinson EF, Kramer B. A morphometric analysis of the immature human infraorbital canal. *Surg Radiol Anat.* 2021 Feb;43(2):201-10. doi: 10.1007/s00276-020-02563-y. Epub 2020 Sep 12. PMID: 32918571.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-113-8-23>

**РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ КНИГИ З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ У
ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
В СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

Кравчук М. Г.

*кандидат медичних наук,
доцент кафедри біології*

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Гурняк О. М.

*кандидат біологічних наук,
старший викладач кафедри біології*

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Романенко О. В.

*доктор біологічних наук, професор,
завідувач кафедри біології*

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Алексієнко В. Р.

*кандидат біологічних наук,
асистент кафедри біології*

*Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Підготовка висококваліфікованих фахівців, зокрема, з фізичної терапії та ерготерапії, належить до пріоритетних завдань медичної освіти

[1, 2, 3]. Їх професійна діяльність спрямована на покращення функціонального та психо-емоційного станів людини, її загального оздоровлення, реабілітацію після перенесеного захворювання. Досягти цього допомагають комплекси спеціально розроблених заходів для активізації резервних можливостей організму з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта [4, 5, 6]. Важливим чинником професійної підготовки фахівця з фізичної терапії та ерготерапії є розвиток в нього професійних компетентностей. Цей процес є багатоетапним, а розпочинається з формування природничо-наукової компетенції особистості в ході оволодіння нею відповідними дисциплінами. До них належить, зокрема, «Медична біологія» [7, 8, 9]. Вона забезпечує формування в майбутнього фахівця розуміння біологічних закономірностей життєдіяльності людини та особливостей зв'язку останньої з природним навколишнім середовищем, що в цілому є вкрай необхідним для наукового обґрунтування принципів профілактики та лікування захворювань й реабілітації пацієнтів після них.

У зв'язку з наведеним вище особливою актуальністю набуває забезпечення студентів закладу вищої медичної освіти підручниками та посібниками, створеними з урахуванням сучасних вимог до навчальних книг для підготовки компетентного фахівця. Такі книги повинні займати центральне місце як дидактичні складові в системі засобів навчання, містити навчальний матеріал, що відповідає сучасному рівню знань у відповідній галузі, розкривати зміст навчальної дисципліни, бути надійним інструментом для оволодіння студентами майбутньої професією.

Виходячи з названих критеріїв науково-педагогічними працівниками кафедри біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця підготовлено навчальний посібник з практичних занять з медичної біології, розрахований на студентів закладів вищої медичної освіти IV рівня акредитації [10]. Ця навчальна книга містить чотири розділи: Біологія клітини; Біологія індивідуального розвитку; Основи генетики людини; Екологія та медична паразитологія. При цьому кожний її розділ включає кілька тем. Вони уніфіковано структуровані, логічно завершені, взаємопов'язані між собою. До кожної теми наводяться науково-методичне обґрунтування з посиланням на її наукове, медичне, соціальне значення, що мотивує студентів до опрацювання навчального матеріалу, характеристика мети вивчення даної теми та вказується перелік знань і вмій, якими в кінцевому результаті повинен оволодіти студент, описується хід практичної роботи, яку студентові необхідно виконати під час аудиторного заняття, а також наводяться ситуаційні задачі для розв'язання студентом, запитання і тестові завдання, й крім того

контрольні тести ситуаційного характеру, на які студент має підготувати відповіді. Зважаючи на те, що наочність є важливим дидактичним принципом, який дозволяє досягти цілісного бачення об'єктів вивчення, в навчальному посібнику з практичних занять з медичної біології [10] містяться численні малюнки, схеми, що акцентують увагу студентів на ключових аспектах навчального матеріалу, сприяють розвитку в особистості наукового мислення і уяви. Згаданий навчальний посібник кореспондується з основними вимогам до засобів навчання [11, 12]. Під час практичного заняття з медичної біології він відіграє, зокрема, інформаційну роль, а викладач забезпечує реалізацію комунікативної та організаційної складових навчального процесу.

Література:

1. Лянной Ю.О. Професійна підготовка майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах: теоретико-методичний аспект: монографія. Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 566 с.
2. Мордвінова І., Ольховик А. Підготовка студентів спеціальності «Фізична терапія» та «Ерготерапія» у країнах Європи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 1 (75). С. 152–161.
3. Мазепа М.А., Тиравська О.І., Івасик Н.О., Бас О.А. Підготовка ерготерапевтів в Україні: компетентності та критерії їх оцінювання (Досвід французької школи). *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2020. Том 5. № 5 (27). С. 285–292.
4. Вакуленко Л.О., Клапчук В.В., Вакуленко Д.В. та ін. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / за заг. ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. Тернопіль, 2018. 372 с.
5. Мангушева О.О. Заняття активність та її компоненти: визначення ключових термінів ерготерапії як окремої науково обґрунтованої професії. *Спортивна медицина і фізична реабілітація*. 2018. №2. С. 54–61.
6. Бісмак О.В. Ерготерапія як складова частина реабілітаційного процесу при невропатіях верхніх кінцівок. *Спортивна медицина і фізична реабілітація*. 2019. № 2. С. 67–71.
7. Романенко О.В., Кравчук М.Г., Димар Н.М., Кушнерова Т.Є. Біологічні складові професійної компетентності майбутнього медика: роль самостійної роботи у її формуванні. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Додаток 1 до Вип. 29, Том III: Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». Київ. 2013. С. 344–349.

8. Starostenko O.V., Kravchuk M.G., Dymar N.M., Romanenko O.V. The role of medical biology in the formation of medical students' professional competence. *Nowoczesna edukacja: filozofia, innowacja, doświadczenie. Łódź: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki i Umiejetności*. 2016. Nr 2 (6). S. 125–130.

9. Кравчук М.Г., Головченко О.В., Панчук О.В., Романенко О.В. Формування біологічної компетенції студента: значення навчальної книги. *Nowoczesna edukacja: filozofia, innowacja, doswiadczenie. Lodz: Wydawnictwo Naukowe Wyzsza Szkoły Informatyki i Umiejetnosci*, 2015. N. 1. P. 212–214.

10. Романенко О.В., Кравчук М.Г., Грінкевич В.М., Костильов О.В. Медична біологія: Посібник з практичних занять / за ред. О.В. Романенка. 2-е вид. Київ «Медицина», 2020. 472 с.

11. Котлова Л.О. Загальні вимоги до змісту та оформлення навчальних посібників та навчально-методичної літератури: методичні рекомендації для викладачів на основі чинних нормативних документів / уклад. Л.О. Котлова – Житомир, 2014. 56 с.

12. Артёмов И.В., Ващук О.М. Навчальна книга: організація і методика створення: посібник. Ужгород: ЗакДУ, 2012. 238 с.